

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Sp. z o. o. z siedzibą w W.

przeciwko E. Ł.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Chodzieży

dnia 1 lipca 2021 r.

sygn. akt I C 39/21

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Radomska - Stęplewska

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym przeciwko E. Ł., powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 7.275,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot i dat wskazanych w pozwie do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zawarł z pozwaną umowę pożyczki, której pozwana nie spłaciła, a która aktualnie jest dochodzona pozwem. Powód opisał okoliczności zawarcia umowy oraz uwypuklił elementy potwierdzające fakt zawarcia umowy i wykonania umowy pożyczki.

Nadto powód podał, że pierwotnie swojego roszczenia dochodził w elektronicznym postępowaniu upominawczym, które zostało umorzone.

W dniu 3 listopada 2020 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Chodzieży wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniający żądanie pozwu.

W sprzeciwie pozwana, reprezentowana przez kwalifikowanego pełnomocnika, zaskarżyła ww. nakaz w całości, podnosząc zarzut niewykazania roszczenia co do zasady jak i wysokości, wnosząc o oddalenie powództwa, a także

o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W toku postępowania stanowisko procesowe stron nie uległo zmianie. Strony poszerzyły argumentację prawną i faktyczną.

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2021r. w sprawie o sygn. akt I C 39/21 Sąd Rejonowy w Chodzieży w punkcie 1. powództwo oddalił w całości, w punkcie 2. kosztami procesu obciążył w całości powoda i wobec tego zasądził od powoda na rzecz pozwanej tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa kwotę 1.817 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu powódka zarzuciła naruszenie:

1) art. 233§1 k.p.c. poprzez sprzeczne z zasadami logiki uznanie, że powództwo winno zostać oddalone, a przejawiające się w wybiórczej ocenie dowodów oraz pominięciu przedstawionych przez powoda dowodów na zawarcie umowy z pozwaną i uznanie przez nią wiarygodności, które zostały w sposób nieustraszczone ocenione przez Sąd I instancji, a które skutkowały oddaleniem powództwa i nierozpoznaniami przez Sąd istoty sprawy,

2) art. 233§1 k.p.c. w zw. z art. 213 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego, tj.: umowy, OWU, wniosku o zawarcie umowy, formularza informacyjnego, harmonogramu spłat, potwierdzeń spłat rat pożyczki przez pozwaną, z pominięciem reguł interpretacyjnych wynikających z art. 65 k.c. skutkiem czego Sąd I instancji ustalił, że nie doszło do zawarcia umowy pożyczki pomiędzy stronami i w konsekwencji oddalono powództwo, zamiast przyjąć, iż doszło do skutecznego zawarcia umowy pożyczki, wypłaty świadczenia przez powoda na rzecz pozwanej, a pozwana dokonując spłat pożyczki uznała roszczenie,

3) art. 234 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. w zw. z art. 253 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że dokumentacja przedłożona w sprawie przez powoda zdaniem Sądu I instancji nie posiada waloru wiarygodności, podczas gdy pozwana nie udowodniła, aby oświadczenia pozwanej przy zawarciu umowy, czy też w trakcie wykonywania umowy nie pochodziły od niej, co doprowadziło do niepodważenia domniemań, którymi objęte były przedłożone przez powoda dokumenty i co nie dawało podstaw Sądowi I instancji do oddalenia powództwa,

4) art. 316 k.p.c. poprzez niewzięcie pod uwagę przy wydawaniu wyroku dokumentacji przedłożonej przez powoda, a dotyczącej dokonywanych przez pozwaną spłat pożyczki, która to wprost wskazuje, iż zamiarem pozwanej była spłata zaciągniętej pożyczki, a w konsekwencji uznanie długu wobec powódki i potwierdzenie istnienia zobowiązania między stronami,

5) art. 235 (2) §2 k.p.c. poprzez niewydanie przez Sąd I instancji postanowienia o pominięciu dowodów przedłożonych przez powoda zarówno jako załącznik do pozwu, jak i pisma procesowego z dnia 15.02.2021 r. , do którego wydania zobowiązany był Sąd I instancji nawet w przypadku uznania, że przedmiotowe dokumenty nie stanowią dokumentów urzędowych,

6) art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c. w zw. z art. 243 (1) k.p.c. w zw. z art. 129 par. 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez nieuzasadnioną odmowę uznania przez Sąd I instancji kserokopii przedłożonych przez powoda jako dokumentów, w sytuacji gdy dokumentem jest każdy nośnik informacji zawierający treść, bez względu w jaki sposób treść została utrwalona, a pozwana i Sąd nie zakwestionowali złożonych kserokopii w trakcie postępowania sądowego i nie zażądali złożenia oryginałów dokumentów przez powoda, co w konsekwencji nie dawało Sądowi I instancji podstaw do oddalenia powództwa z uwagi na bezpodstawne przyjęcie, iż niepoświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia nie ma waloru dokumentu urzędowego,

7) art. 232 k.p.c. polegające na przyjęciu, że powódka nie udowodniła okoliczności faktycznych z których wywodzi skutki prawne tj. zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego zawarcia umowy z pozwaną, podczas gdy

powódka zaoferowała logiczne, wzajemnie uzupełniające się dowody w postaci umowy, OWU, wniosku, formularza informacyjnego dotyczącego pożyczki konsumenckiej, harmonogramu spłaty pożyczki, które bezspornie wskazują na zgodne z prawem i zasadami współżycia społecznego zawarcie umowy,

8) art. 231 k.p.c. poprzez dowolne uznanie, że powódka nie wykazała, by doszło do zawarcia umowy pożyczki z pozwaną mimo, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci wniosku o udzielenie pożyczki, umowy pożyczki oraz OWU bezspornie wynika, że pozwana uczestniczyła w ustaleniu warunków umowy pożyczki, strony wspólnie ustaliły wysokość udzielanej pożyczki, okres trwania umowy, które miały decydujący wpływ na wysokość ponoszonych opłat prowizyjnych przez pozwaną, a w szczególności strony zawarły ze sobą stosunek prawny,

9) art. 328 par. 2 k.p.c. poprzez pominięcie w uzasadnieniu wyroku ustaleń faktycznych, co uniemożliwia kontrolę orzeczenia, a to poprzez niewskazania przyczyn, dla których sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej przedłożonym przez powoda potwierdzeniom spłaty pożyczki dokonywanym przez pozwaną, które to wskazują na zawarcie umowy między stronami, a pozwana dokonując spłat uznała roszczenie powoda.

Mając powyższe na uwadze powódka wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 7.275,96 zł wg wskazania w żądaniu pozwu, tj. od kwot:

- 1) 588,86 zł za okres od dnia 07.08.2018 r. do dnia zapłaty,
- 2) 688,72 zł za okres od dnia 05.09.2018 r. do dnia zapłaty,
- 3) 688,72 zł za okres od dnia 05.10.2018 r. do dnia zapłaty,
- 4) 688,72 zł za okres od dnia 06.11.2018 r. do dnia zapłaty,
- 5) 688,72 zł za okres od dnia 05.12.2018 r. do dnia zapłaty,
- 6) 688,72 zł za okres od dnia 05.01.2019 r. do dnia zapłaty,
- 7) 688,72 zł za okres od dnia 05.02.2019 r. do dnia zapłaty,
- 8) 688,72 zł za okres od dnia 05.03.2019 r. do dnia zapłaty,
- 9) 688,72 zł za okres od dnia 05.04.2019 r. do dnia zapłaty,
- 10) 688,72 zł za okres od dnia 07.05.2019 r. do dnia zapłaty,
- 11) 688,62 zł za okres od dnia 05.06.2019 r. do dnia zapłaty

oraz kosztów procesu,

2) zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd II instancji przyjął za własne, dzieląc przy tym wypracowane przez Sąd Rejonowy wnioski, a w konsekwencji ocenę prawną żądania zgłoszonego przez powódkę.

Na wstępie podkreślenia wymaga, iż w świetle art. 720 k.c. dla bytu pożyczki decydujące znaczenie ma zastrzeżenie obowiązku jej zwrotu (tak SN w orzeczeniu z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 1040/98, niepubl.). Umowa pożyczki jest podstawową, najogólniejszą, a zarazem najprostszą czynnością kredytową. Jej istota sprowadza się do czasowego korzystania z określonego przedmiotu, przy czym od woli stron zależy czas tego korzystania (pożyczka krótko- lub długoterminowa, pożyczka na czas nieoznaczony). Pożyczkodawca wyzbywa się więc własnych pieniędzy, aby umożliwić pożyczkobiorcy realizację jego celów. Umowa pożyczki jest umową konsensualną, dwustronnie zobowiązującą i mimo, że ma charakter obligacyjny wywiera także skutki w sferze prawa rzeczowego. Pożyczkodawca zobowiązuje się bowiem do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki (jest zatem umową zobowiązującą do przeniesienia własności) „w zamian” za zobowiązanie pożyczkobiorcy do zwrotu, czyli do przeniesienia własności takiego samego przedmiotu na pożyczkodawcę, przy czym wykonanie zobowiązania przez pożyczkodawcę jest warunkiem skuteczności zobowiązania pożyczkobiorcy. Oznacza to, że obowiązek zwrotu pożyczki przez biorącego powstaje wtedy, gdy jej przedmiot został przez dającego wydany i między tym wydaniem a zwrotem ma upłynąć pewien czas przeznaczony na poczynienie użytku z tych pieniędzy lub rzeczy. Tym samym powódka, opierając swoje roszczenie na podstawie umowy pożyczki zdefiniowanej w art. 720 § 1 k.c. winna udowodnić istnienie tego stosunku prawnego, jak również wykazać wysokość przysługującego jej roszczenia, zgodnie z ogólnymi regułami dowodowymi. Stosownie bowiem do art. 232 k.p.c. to na stronach ciąży obowiązek przedstawienia dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Wskazany powyżej ciężar dowodu w znaczeniu formalnym uzupełnia ciężar dowodu w znaczeniu materialnym wyrażony w art. 6 k.c., który nakłada na stronę ciężar udowodnienia faktów, z których wywodzi ona skutki prawne. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 293/07, ciężar udowodnienia faktu należy rozumieć z jednej strony jako obarczenie strony procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o słuszności swoich twierdzeń, a z drugiej konsekwencjami poniesienia realizacji tego obowiązku, lub jego nieskuteczności. Tą konsekwencją jest zazwyczaj niekorzystny dla strony wynik procesu w postaci oddalenia powództwa.

Stwierdzić należy, że nie ma racji apelujący, zarzucając naruszenie art. 233 §1 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. i 232 k.p.c. poprzez błędne uznanie, iż powódka nie wykazała, by doszło do zawarcia umowy z pozwaną.

Zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności, ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). To strony, a nie sąd, są wyłącznymi dysponentami toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Z unormowań kodeksu postępowania cywilnego wynika, że zasada kontrydiktoryjności polega na tym, że materiał procesowy w sprawie, tj. materiał faktyczny i dowody, mają obowiązek gromadzić strony, a nie sąd. Rolą sądu jest ocena tego materiału i wyrokowanie. Zgodnie z tą zasadą, strony powinny przytoczyć odpowiednie okoliczności faktyczne, które mogą być podstawą rozstrzygnięcia sądowego.

W ocenie Sądu Okręgowego podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, że przedłożony do niniejszej sprawy materiał dowodowy nie był wystarczający do uznania, że strony łączyła umowa pożyczki. Ustawa z dnia 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204 ze zm.) przewiduje możliwość zawarcia umowy bez jednoczesnej obecności stron umowy. Określa jednak warunki odnoszące się do przyjęcia za skuteczne oświadczeń woli stron umowy. Warunkiem koniecznym dla skuteczności usługi zawartej drogą elektroniczną jest indywidualne żądanie usługobiorcy. Powód w niniejszym postępowaniu nie wykazał, aby pozwana żądała świadczenia usługi przez pożyczkodawcę. Z art. 4 ust. 1 cytowanej ustawy wynika, że jeżeli ustawa wymaga uzyskania zgody usługobiorcy, to zgoda ta nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści i może być odwołana w każdym czasie. W niniejszej sprawie powódka nie wykazała uzyskania zgody pozwanej. Nie przedłożyła bowiem wniosku strony pozwanej o udzielenie pożyczki, który to wniosek był konieczny do zawarcia umowy, z której powódka wywodzi roszczenie w niniejszej sprawie i to pomimo wyraźnego stanowiska pozwanej, że takiej zgody nie wyraziła (k. 56-56v). Powódka przedłożyła jedynie wydruk umowy pożyczki nr (...) z 4.06.2018 r. - bez podpisu pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy, wydruk ogólnych warunków udzielania pożyczek, wydruk załącznika do umowy –

harmonogramu spłat, wydruk formularza informacyjnego dotyczącego pożyczki konsumenckiej. Wszystkie te wydruki nie zostały poświadczone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika powoda, będącego radcą prawnym, bądź przez notariusza. Umowa (nawet ta zawarta na odległość) dla swego istnienia wymaga wymiany zgodnych oświadczeń woli każdej ze stron, co w przypadku umowy pożyczki wymaga oświadczenia biorącego pożyczkę, że zobowiązuje się do zwrotu takiej samej ilości pieniędzy lub rzeczy (art. 720 k.c.). Oświadczenia woli pozwanej co do zawarcia umowy pożyczki nie można wywieść z przedłożonych do sprawy wydruków dokumentów. Wobec zakwestionowania przez pozwaną faktu zawarcia umowy pożyczki, powódka winna za pomocą wszelkich środków dowodowych wykazać, że pozwana złożyła wniosek o zawarcie umowy, a następnie doszło do jej zawarcia. W szczególności w tym celu powódka winien przedstawić zapisaną na trwałym nośniku całą korespondencję stron, czego nie uczyniła.

Sąd Okręgowy nie podzielił też zarzutu naruszenia art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c. w zw. z art. 243 (1) k.p.c. w zw. z art. 129 par. 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez nieuzasadnioną odmowę uznania przez Sąd I instancji kserokopii przedłożonych przez powoda jako dokumentów, w sytuacji gdy dokumentem jest każdy nośnik informacji zawierający treść, bez względu w jaki sposób treść została utrwalona.

Dokument prywatny, jak każdy inny środek dowodowy w postępowaniu cywilnym, podlega swobodnej ocenie sądu na podstawie art. 233§1 k. p. c. Jego wiarygodność nie może być z góry kwestionowana tylko z uwagi na fakt, iż nie jest to dokument urzędowy, jednakże w ocenie sądu jego moc dowodowa powinna podlegać ocenie w kontekście całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Jeżeli chodzi z kolei moc dowodową kserokopii w orzecznictwie utrwalił się pogląd, iż niepoświadczone podpisem strony kserokopia nie jest dokumentem (uchwała Sądu Najwyższego z 29 marca 1994 roku III CZP 37/94). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że podobnie jak odpis dokumentu, należy uznać kserokopię za dokument stanowiący dowód istnienia oryginału i dlatego podlegający podwójnej ocenie- raz jako dokument prywatny mający stanowić źródło wiadomości o istnieniu oryginalnego dokumentu, a drugi raz jako dokument prywatny mający stanowić źródło wiadomości o dochodzonym przez powoda roszczeniu. W postępowaniu opartym na dokumencie prywatnym źródłem wiadomości jest zawarte w nim i podpisane oświadczenie. Oznacza to, że dla uznania kserokopii za dokument prywatny świadczący o istnieniu oryginału o odwzorowanej w niej treści niezbędne jest oświadczenie o istnieniu dokumentu o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Takim oświadczeniem będzie umieszczone na kserokopii i zaopatrzone podpisem poświadczenie zgodności kserokopii z oryginałem. Dopiero wtedy można uznać kserokopię za dokument prywatny świadczący o istnieniu oryginału o treści i formie w niej odwzorowany. Bez wspomnianego poświadczenia kserokopia nie może być uznana za dokument, a tym bardziej za dokument niebudzący wątpliwości. Z kolei w uzasadnieniu postanowienia z 26 listopada 2014 roku w sprawie III CSK 254/13 Sąd Najwyższy stwierdził że posłużenie się niepotwierdzoną kserokopią jako środkiem mającym posłużyć ustaleniu treści pisemnego dokumentu uznać należy za dopuszczalne tylko wówczas, kiedy z przyczyn faktycznych uzyskanie dostępu do oryginału lub wypisu lub odpisu funkcjonującego na prawach oryginału nie jest możliwe dla strony, a także dla sądu. Na takie okoliczności powódka jednak nie powoływała się w przedmiotowym postępowaniu. Wszystkie dołączone do pozwu załączniki z wyjątkiem pełnomocnictwa procesowego stanowiły niepoświadczone za zgodność z oryginałem wydruki. Mając na uwadze to, że pozwana już w sprzeciwie od nakazu zapłaty kwestionowała ich wiarygodność i formę, powódka winna w celu wykazania dochodzonego roszczenia przedstawić całą dokumentację dotyczącą zawarcia spornej umowy pożyczki w formie poświadczonej przez jej pełnomocnika, czego jednak nie uczyniła. Przedkładając jedynie niepoświadczone wydruki, powódka nie wykazała, by dochodzone roszczenie w wysokości wskazanej w pozwie rzeczywiście jej przysługiwało.

Sąd Okręgowy nie podzielił też zarzut apelacji dotyczącego naruszenia art. 233§1 k.p.c. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że powódka nie wykazała, że wypłaciła pozwanej kwotę pożyczki. Wskazać bowiem należy, że niepodpisany wydruk potwierdzenia wykonania przelewu przedłożony przez powódkę (k. 22 akt) nie jest dokumentem z art. 7 prawa bankowego, a nadto powódka nie wykazała, że wypłaciła pozostałą kwotę pożyczki w kwocie 3.288,46 zł na spłatę zadłużenia pozwanej z tytułu umowy pożyczki z 29.01.2018 r. Na podstawie przedłożonego przez powódkę wydruku

nie sposób zatem jednoznacznie ustalić, czy i jaka kwota rzeczywiście została pozwanej wypłacona. Nie można było zatem w sposób uzasadniony przyjąć, że po stronie pozwanej powstało określone zobowiązanie.

Sąd Okręgowy nie podzielił też zarzutu apelacji dotyczącego pominięcia przez Sąd I instancji okoliczności spłaty rat pożyczki przez pozwaną, a w konsekwencji uznania przez nią długu wobec powódki i potwierdzenia istnienia zobowiązania między stronami. Wskazać należy, że złożone do akt przez powódkę dowody wpłat kwot po 100 zł z dnia 8.10.2018 r. i 25.02.2019 r. (k. 50-51) nie dotyczą istotnej dla sprawy umowy pożyczki, gdyż wskazano w nich jako tytuł wpłaty pożyczkę nr (...), natomiast wpłata kwoty 668,84 zł z dnia 2.07.2018 r. (k.52) nastąpiła na inny rachunek bankowy wierzyciela niż wskazany w piśmie powódki z 4.06.2018 r. (k.11), w którym podano podstawowe informacje dotyczące pożyczki. Nie można zatem na podstawie przedstawionych przez powódkę dowodów wpłat uznać, że pozwana dokonując tych wpłat uznała swe zobowiązanie z umowy pożyczki zawartej 4.06.2018 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Koszty procesu w instancji odwoławczej obciążają powódkę jako przegrywającą ten etap postępowania na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty pozwanej złożyło się wynagrodzenie jej pełnomocnika w kwocie 900 zł ustalone na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Małgorzata Radomska-Stęplewska